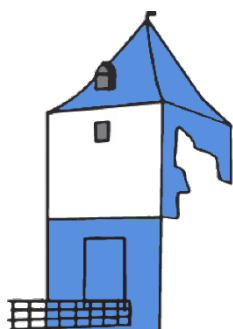

De Baarlose begraafplaats kort na de aanleg in 1950. (foto familiebezit familie Driessen)

De Borch-Nieuwsbrief "Baarloos Verleden"

Herfst 2023, Nr. 58, ISSN: 1568-1939

Web: <http://deborcht.baarlo.com>

Mail: deborchtbaarlo@gmail.com

In deze Baarloos verleden:

Lezing: Betalen in Baolder door de ieuwen haer
De "nieuwe" begraafplaats (1950)
Historisch Informatiepunt
Vrijwilligers gezocht
Begunstiger worden?

11 oktober, 19:30 uur in de Engelbewaarder:

Betalen in Baolder door de ieuwen haer.
Lezing door Jos Benders.

Afkalven en opkrikken. Dat is de kortste samenvatting van de geschiedenis van het muntwezen. In de lezing wordt ingegaan op het mechanisme achter de voortdurende waardevermindering van munten, en hoe zich dat in onze contreien manifesteerde. Met welk

soort munten betaalde men in de loop van de tijd in Baarlo en het Land van Kessel? Hoe veranderde dat in de loop van de tijd? Welke invloed hadden politieke ontwikkelingen daarop? Zijn munten meer dan alleen betaalmiddelen? Zijn er in het Land van Kessel ook munten geslagen?

Aan de hand van munten, muntvondsten en archivalia wordt besproken hoe bovenstaande ontwikkelingen zich in Baarlo en omgeving manifesteerden. Speciale aandacht is er voor de spectaculaire Baarlose vondst van Romeinse munten in 1830.

Jos Benders (1965) is hoofdredacteur van het Jaarboek voor Munt- en Penningkunde, en gespecialiseerd in de middeleeuwse muntslag van de Lage Landen.

Voertaal: Limburgs.

De lezing wordt georganiseerd door de Historische Werkgroep De Borch en zal gehouden worden op woensdag 11 oktober van 19.30 tot 21.30 uur in het MFC De Engelbewaarder, Tiendvrij 18, 5991 DN

Baarlo. De toegang is vrij; voor de koffie in de pauze wordt een vrijwillige bijdrage gevraagd.

Gulden van Reinoud van Gulik als heer van het Land van Kessel (1394-1402)

De Baarlose begraafplaats.

Inleiding.

Vanaf de middeleeuwen worden in Baarlo traditioneel, zoals in veel plaatsen in Nederland, de doden begraven in en rondom de kerk. De religieuzen, de leden van de adel en de notabelen in de kerk, de "gewone" gelovigen op het kerkhof rondom de kerk.

Omdat het kerkhof in Baarlo rondom de kerk op de kerkberg lag was de ruimte zeer beperkt. Daarnaast werd bij verschillende gelegenheden de kerk vergroot en uitgebreid, ten koste van de ruimte op het kerkhof.

Ongetwijfeld moesten daarom regelmatig graven worden geruimd om plaats te maken voor nieuwe overledenen.

Door de overheid werd op een aantal momenten het begraven binnen in de kerk verboden; de Fransen verordonneerden dat in 1803, in 1813 werd dat verbod weer opgeheven. Uiteindelijk in 1869 werd de Begrafeniswet van kracht.

In 1878 werd in Baarlo een geheel vergrote, nieuwe kerk in gebruik genomen. Deze kerk werd gebouwd op en rondom de fundamenten van de oude kerk. Hierdoor werd het toch al krappe kerkhof nog verder verkleind. Het ontwerp van deze kerk was van de hand van Pierre Cuypers.

In 1932 werd ook nog eens het priesterkoor vergroot, waardoor de beschikbare ruimte nog kleiner werd.

In november 1944 maakten de terugtrekkende Duitse bezetters een definitief einde aan de Cuyperskerk.

De kerk lag in puin, ook het kerkhof lag helemaal vol met de resten van de kerk. Het puin werd geruimd en vooral gebruikt voor het verharderen van wegen. Plannen voor de bouw van een nieuwe kerk werden gemaakt en in de

vijftiger jaren werd met de bouw van de kerk begonnen.

Ondertussen werd in 1949 een nieuwe pastoor in Baarlo benoemd, Pastoor Spee¹. Begin 1949 ontving hij van Marie Madeleine, barones d'Erp de Holt et Baerle een brief met felicitaties bij zijn benoeming.

Hoewel Marie Madeleine d'Erp in Brussel woont, geeft ze aan zich parochiaan van de Baarlose parochie te voelen.

Kennelijk heeft Pastoor Spee gevraagd om een terrein om een nieuwe begraafplaats aan te kunnen leggen.

Het stuk grond dat zal worden afgestaan aan de parochie wordt gepacht door Driessen, die ook de Kasteelboerderij pacht.

De vertaling van de brief:

Brussel 28 maart 1949.

Meneer Pastoor,
Staat U mij toe U van harte geluk te wensen met Uw komst naar Baarlo als nieuwe Pastoor, want ik beschouw mezelf ook als Uw parochiaan en in die hoedanigheid waardeer ik Uw rechtvaardige verzoek om een stuk land voor het nieuwe kerkhof.

Daar ik U graag wil helpen met de taak die U op U hebt genomen schenk ik aan de parochie één hectare van het perceel C.712 dat, naar ik meen, een oppervlakte heeft van 2 hectare.

Ervan uitgaande dat U bereid was een aankoop te doen, vraag ik U uitsluitend om de kosten die aan deze donatie verbonden zijn voor Uw rekening te nemen.

Het kerkhof rondom de kerk heeft deze afmetingen niet en heeft waar nodig bijna een eeuw dienst gedaan.

Ik hoop dat het de dierbare bevolking van Baarlo altijd goed blijft gaan en dat de komende jaren de begrafenissen zeldzaam zullen zijn.

Ik zou eventueel per testament de tweede hectare aan de parochie kunnen toewijzen.

De tijden zijn zo onzeker dat het onmogelijk is de toekomst te plannen, wanneer valt de atoombom?

Het is tot mijn grote spijt niet mogelijk om meer te doen voor de parochie omdat mijn bezit uitsluitend bestaat uit het eigendom van stukken land onlangs verkregen tijdens de verdeling van mijn vaderlijk erfdeel en waarvan de opbrengst onvoldoende is om mezelf te onderhouden.

U zult dit begrijpen, Meneer Pastoor en ik verzoek U de respectvolle uitdrukking van mijn toegewijde gevoelens te accepteren.

Barones Marie Madeleine van Erp

In een schrijven aan het Bisdom van 3 april 1949 verzoekt het Kerkbestuur goedkeuring om de schenking van Marie Madeleine te mogen aanvaarden en de gelden, samenhangend met de schenking en de "afbakening" van het kerkhof, beschikbaar te mogen stellen.

Het bisdom stemt daar op 4 april 1949 mee in.

Bruxelles, ce 28 mars 1949.

Monsieur le Curé,

Permettez-moi de vous féliciter de votre venue à Baerlo comme nouveau pasteur, car je me considère aussi votre paroissienne, et c'est en cette qualité que j'apprécie votre si juste demande d'un terrain, pour le nouveau cimetière.

Désirant vous aider dans l'oeuvre que vous avez entreprise, je fais don à la paroisse d'un hectare de la parcelle C.712 qui, je crois, a une contenance de deux hectares.

Considérant que vous étiez disposé à faire un achat, je vous demanderais seulement de prendre à votre charge les frais de cette donation.

Le cimetière autour de l'église, n'avait pas cette dimension et a servi, au besoin de la cause, près d'un siècle.

J'espère que la chère population de Baerlo continuera de toujours se bien porter et que d'ici quelques années, les enterrements seront rares.

Je pourrai, éventuellement, céder le second hectare à la paroisse par testament.

Les temps sont si incertains, que nul ne peut faire des plans d'avenir..... à quand la bombe atomique ? !

Il m'est impossible de faire davantage pour la paroisse, à mon grand regret, car ma fortune consiste uniquement dans la propriété des terrains obtenus dernièrement, lors du partage de l'héritage paternel, et dont les revenus ne suffisent pas à mon entretien.

Vous comprendrez cela, Monsieur le Curé, et je vous prie d'agréer l'expression respectueuse de mes sentiments dévoués.

Barones Marie Madeleine d'Erp

Pastoor S.H.A. Spee

¹ Sibertus Henricus Antonius Spee

Baarlo 3 April 1949

Hoogwaardige Excellentie,

Tengevolge van de uitbreiding der parochie, en in verband met de nieuwbouw der kerk, is het oude kerkhof, dat rond de kerk lag te klein geworden, zodat het Kerkbestuur reeds lang heeft uitgezien naar een nieuwe begraafplaats.

Het meest geschikte stuk grond hiervoor bleek eigendom te zijn van de Hoogwelgeb. Freule d'Erp te Brussel.

Nadat we ons met Haar in verbinding hadden gesteld om te informeren of zy geneigd was dit stuk eventueel aan de Kerk te verkopen, mochten we dezer dagen van Haar 't gelukkige bericht ontvangen, dat ze ~~zich~~ bereid was dat perceel, ter grootte van 1 H.A. te schenken aan de Kerk van Baarlo, mits wy de kosten der schenkings akte op ons namen.

Berbiedig vragen we nu Uwe Hoogw. Excellentie verlot om deze schenking te mogen aanvaarden, om de gelden, nodig voor deze schenking te registreren en om het kerkhof af te bakenen zoals de wet dit verlangt te mogen voteren en om te zyner tyd dit kerkhof in te zegnen.

Van Uwe Hoogwaardige Excellentie
de meest onderdanige dienaar

Wij Jansen verlot het ontwerp
Gefirm en geadviseerd
Roermond 4 April 1949

H. J. Jansen
Bisschop van Roermond

H. J. Haenen
secretaris.

Op 13 juli 1949 verklaart Marie Madeleine ten overstaan van notaris Haffmans, dat zij de schenking ook daadwerkelijk gaat doen. Waarschijnlijk is deze verklaring noodzakelijk, omdat zij als inwoner van België een vergunning nodig heeft van de Nederlandsche Bank.

Bij akte van 22 augustus 1949 wordt de grond formeel overgedragen aan het Kerkbestuur. Getuigen bij het verlijden van de akte zijn Christine Janssen-Neuhuys en haar zoon Herman Janssen. We weten, dat Marie Madeleine van Erp in Baarlo geregeld bij Christine Janssen logeerde. Na de overdracht via schenking van de circa 1 hectare grond, kon de aanleg van de nieuwe begraafplaats beginnen.

Voor my Meester Franciscus Maria Alphonsus Haffmans notaris ter standplaats Elden vergoehende Hogwelgeborene Vrouwe Marie Madeleine Cecile Helène Baronesse d' Erp de Baarlo et Holt zonder beroep wonende te Brussel

De comparante verklaarde te schenken aande Roomsche Katholieke Kerk vanden heiligen Petrus te Baarlo gemeente Maasbree een perceel bouwland en afgepaald gedeelte noordwestwaarts uit het kadastrale perceel gemeente Maasbree Sectie C nummer 712 ter grootte van circa een hectare.

Mede zyn voor my notaris verschenen de Zeereerwaarde Heer Sigbertus Henricus Antonius Spee pastoor wonende te Baarlo als voorzitter en Jozef Louis Haenen landbouwer aldaar als secretaris van het Kerkbestuur der voormelde kerk, handelend ter uitvoering van het besluit van gemelde kerkbestuur van den 3 April 1949 goedgekeurd by Besluit van Zyn Hoogwaardige Excellentie den Bisschop van Roermond vanden 4 April 1949 en als zodanig de voormelde kerk wettig vertegenwoordigende, die verklaarde voormeld perceel onroerend goed namens de kerk in eigendom te aanvaarden en voormelde schenking uitdrukkelijk aan te nemen.

De comparanten verklaarden dat deze schenking is geschied onder de volgende bepalingen :

- 1 Het geschonken perceel is terstond in bezit en genot te aanvaarden, met dien verstande dat de voormelde kerk terzake van ontruiming van het perceel doore tegenwoordige pachters met deze tot overeenstemming moet komen en indien dit niet gelukt de bestaande pachtovereenkomst blijft bestaan, zoodals zy op heden bestaat.
- 2 Het geschonken perceel wordt overgedragen zoo en in den staat waarin het zich thans bevindt, met alle daartoe behoorende of daarop rustende zoo heerschende als lydende erfdienstbaarheden, rechten en lasten, zichtbare en verborgen gebreken, zonder waarborg voor de opgegeven grootte
- 3 De grondbelasting en andere zakelyke lasten van het geschonken perceel verschuldigd komen voor rekening van de kerk vanaf een Januari aanstaande.

De comparanten zyn my notaris bekend.
Waarvan akte in minnut.

Nog verklaarden comparanten dat hantot deze rechtshandeling de nodige vergunning ingevolge het Devisiebesluit 1945 is verleend door de Nederlandsche Bank N.V op 26 Juli 1949
Vergunning F nummer 06 519028

P. J. Janssen
getuige op het bepaalde in artikel 2, lid 1, sub 1, jureto artikel 3 van het Verreendingsbesluit 1942, bestaat tegen de overengelomen tegnaprestatie geen bezwaar.

Venlo, de 19 juli 1949
Het Hoofd van het Registratiebureau voor Onroerende Zaken te het Landsgelied - Venlo

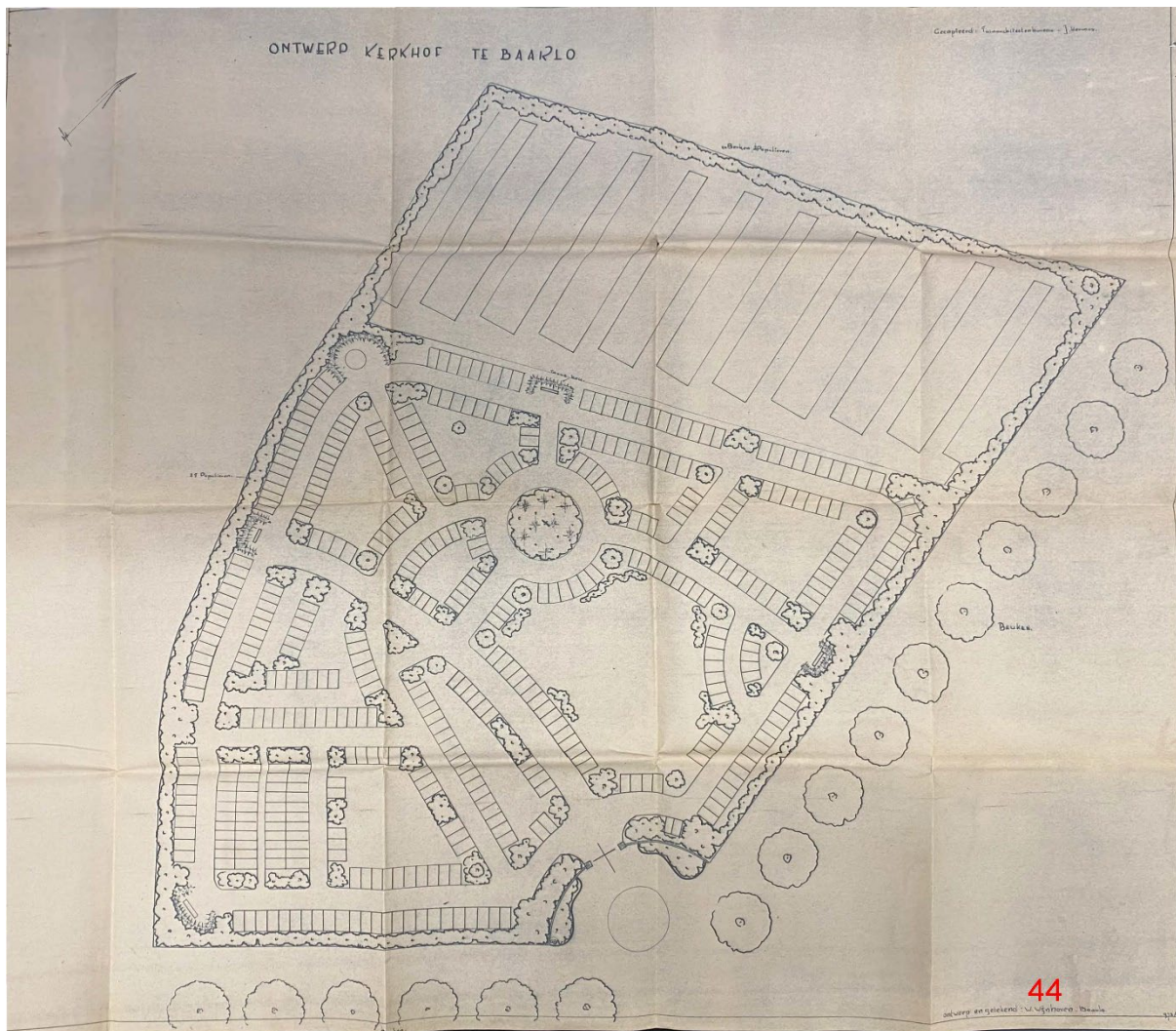
W. Janssen

Er bestaat correspondentie, waarrin de architect van de nieuw te bouwen kerk aan het College van Burgemeester en Wethouders van Maasbree laat weten, dat het aanbeveling verdient om aan de begraafplaats, de inrichting en aanleg daarvan bijzondere aandacht te schenken (Naar voorbeeld van de begraafplaats in Roermond). Deze aanbeveling wordt door het College aan het parochiebestuur overgebracht.

In het archief zien we ook een tweetal ontwerpen terug van de begraafplaats, waarvan de plattegrond van het tweede ontwerp heel erg lijkt op de huidige situatie.

De ontwerpen zijn van Van Wijnhoven, architect te Baarlo:

Dit laatste ontwerp lijkt uiteindelijk te zijn gebruikt voor de inrichting van de begraafplaats

De aanleg van de nieuwe begraafplaats geschiedt voor een belangrijk deel door werkzaamheid van de Baarlose bevolking. Het gemeentebestuur geeft naast subsidie (f 1500) ook een donatie van 70 m³ grind voor de aanleg van de paden.

Voor het beplantingsplan en de verder inrichting (paden en afrastering) wordt een begroting opgemaakt van f 7000,-. Of de inrichting ook volgens deze begroting wordt uitgevoerd is uit de stukken niet duidelijk.

De architect die de herbouw van de parochiekerk gaat aanpakken, geeft aan, dat in verband met de vergroting van de kerk een strook van de oude begraafplaats moet worden vrijgemaakt.

Daarom wordt aan het gemeentebestuur verlot gevraagd en verkregen om stoffelijke

resten van de oude begraafplaats op te graven en op het nieuwe kerkhof te herbegraven.

In de vergunning (27 mei 1950) staat, dat het opgraven der lijken moet gebeuren onder toezicht van de plaatselijke politie en alleen mag worden uitgevoerd tussen 11 uur 's avonds en 6 uur 's ochtends.

Op 8 juni 1969 wordt een pachtovereenkomst gesloten tussen het kerkbestuur en de Stichting Begraafplaats Baarlo, waarbij laatsgenoemde erfpachter wordt van de begraafplaats voor een erfpachtcanon van f 100,- per jaar voor een termijn van 50 jaar.

Vrijwilliger bij de Borch?

Al het werk binnen de Historische Werkgroep wordt verzet door vrijwilligers. Dat loopt uiteen tot het maken van inventarislijsten, het scannen en rubriceren van zaken als: bidprentjes, foto's, (digitale) boeken, kaarten en plattegronden, het bijhouden van computerbestanden, onderzoek naar historie van Baarlo en transcriberen van handschriften en nog heel veel meer.

Vrijwilligers kunnen we op diverse terreinen en voor diverse werkzaamheden inzetten. Voor werkzaamheden in ons documentatie- en archiefcentrum, hulp bij het organiseren van activiteiten en andere voorkomende werkzaamheden.

Interesse? Weten of dat wat voor U is?

Loop eens binnen op het HIP of in het Borchthome of neem contact op met de secretaris.

Begunstiger worden?

Wilt u het werk van de Historische Werkgroep de Borch ondersteunen en zelf een steentje bijdragen? Nieuwe begunstigers (€ 20,- per jaar) zijn van harte welkom!

U kunt zich aanmelden op mailadres: deborchtbaarlo@gmail.com of telefonisch bij de secretaris, Frans Zeetsen nummer 06-11454542.

Historisch Informatiepunt.

Elke zaterdagochtend van 10:00 tot 12:00 uur zitten vrijwilligers van de HWG de Borch voor u klaar op het Historisch Informatiepunt.

Dat wordt gehouden in MFC de Engelbewaarder, Tiendvrij 18, 5991 DN Baarlo. U kunt daar terecht voor het inzien van eerder verschenen Sprokkelingen, met een vraag over het erfgoed of de historie van Baarlo. Maar ook als u zaken met ons wilt delen, feiten over Baarlo die u kent, of foto's die we mogen scannen en in ons archief mogen opslaan. Daarvoor en voor nog veel meer bent u van harte welkom.

Baarloos Verleden

U ontvangt deze uitgave "Baarloos Verleden" als begunstiger/borchlid van de Historische Werkgroep de Borch Baarlo, of als abonnee op onze jaarlijkse uitgave de "Sprokkeling". Voor vragen of informatie over deze "Baarloos Verleden" of over de Historische Werkgroep "de Borch" Baarlo:

Mail naar: deborchtbaarlo@gmail.com

Frans Zeetsen, secretaris
